

ORGANIZACIJA INFORMACIJ NA SPLETNIH STRANEH BIOMEDICINSKIH KNJIŽNIC SLOVENIJE

Marjeta Oven
Alenka Šauperl

Oddano: 13.05.2004 – Sprejeto: 25.02.2005

Strokovni članek
UDK 026(497.4):004.738

Izvleček

Spletna stran knjižnice naj bo dokument, ki svoje uporabnike seznanja z osnovnimi informacijami o knjižnici, jim omogoča dostop do knjižničnih katalogov in podatkovnih zbirk, elektronskih publikacij in povezav s spletnimi stranmi sorodne vsebine. Namen raziskave je bil oceniti, kakšno je resnično stanje v biomedicinskih knjižnicah v Sloveniji, predlagati morebitne nove rešitve za izboljšanje tega stanja. Rezultati raziskave na vzorcu spletnih strani biomedicinskih knjižnic, ki se povezujejo v okviru ljubljanskega medicinskega kroga, so pokazali, da knjižnice ne uporabljajo vseh možnosti, ki jih ponuja internet. Svojo spletno stran večinoma uporabljajo kot neke vrste oglasno desko za stalne informacije. Prispevek utemeljuje potrebo po dejavnostih za izboljšanje stanja in nakazuje možnosti za spremembo obstoječega stanja.

Ključne besede: specialne knjižnice, medicinske knjižnice, internet (medmrežje), spletne strani

Professional article
UDC 026(497.4):004.738

Abstract

A library home page should be a document providing information about library, its various services to and activities for the users. The purpose of the present research was an evaluation of the actual state of-the-art of library home pages of Slovene medi-

OVEN, Marjeta; ŠAUPERL, Alenka. Information organization on the web site of medical library. *Knjižnica, Ljubljana*, 49(2005)4, 113-123

cal libraries, and a set of suggestions is offered for their improvement. The results of the research, based on the sample of medical libraries pertaining to the Ljubljana medical circle, indicate that possibilities offered by databases accessible on internet are unutilized. Medical libraries mostly use their web sites for presentation of their activities in a fairly rigid and unchanging format, including general information on the library, e-mail, mailing addresses, library regulations, but without much interactive information. The article indicates the necessity for improvement of the present state and offers a few advices on how to achieve the positive change.

Key words: special libraries, medical libraries, Internet, web sites

1 Uvod

Uporabniki v biomedicinskih knjižnicah pričakujejo sodobne storitve, predvsem pa takojšen dostop do informacij. Kot zahtevni uporabniki so dobro seznanjeni z informacijskimi storitvami, omejuje jih predvsem pomanjkanje časa zaradi zahtevnega delovnika ter nenehnega izobraževanja.

Z razvojem svetovnega spleta se je izredno izboljšal pretok znanja in informacij na področju medicinskih znanosti, to pa je za knjižničarje tudi velik izziv in dobra priložnost, saj hkrati omogoča promocijo knjižnic. Ob tem so se uporabniki začeli zavedati preobilja informacij na spletu, kar ponuja knjižničarjem dodatno možnost, da uporabijo in primerno usmerijo zanimanje, ki ga povzroča splet.

Na delo specialnih knjižnic vpliva hiter razvoj informacijske in komunikacijske tehnologije, ki omogoča digitalizacijo, elektronsko hranjenje in posredovanje celotnih dokumentov. Kot navajajo **Merila in standardi za organizacijo in delovanje specialnih knjižnic** (2000) postaja uvajanje novih informacijskih tehnologij v poslovanje specialnih knjižnic nujnost, ki je odločilnega pomena za razvoj knjižničnih, dokumentacijskih in informacijskih storitev. Zaradi omenjenih vplivov je nujna posodobitev dela specialnih knjižnic, kot posledica tega pa se je pokazala tudi potreba po spremembi predpisov, ki opredeljujejo namen, cilje, naloge in dejavnosti knjižnice.

Pri oblikovanju spletne strani knjižnice in s tem njeni predstavitvi moramo najprej definirati oziroma določiti vizijo in namen, ki ju želi knjižnica s tem uresničiti. Oceniti moramo, kakšne so specifične potrebe uporabnikov, in sicer – kakšne informacijske storitve so v knjižnici že na voljo in kaj mislijo o tem uporabniki, gre torej tudi za raziskavo tržišča. Potem moramo izbrati informacijske storitve, ki jih bo knjižnica zagotavljala v prihodnje: podatkovne zbirke in elektronske publikacije, nove ponudbe knjižničnih storitev za osebe in strokovnjake v organizaciji, v zvezi s tem pa tudi morebitno izobraževanje preko spleta in usmerjanje uporabnikov takih specialnih knjižnic.

2 Namen raziskave

V raziskavi smo želeli ugotoviti, kako je biomedicinskim knjižnicam – glede na zahtevne uporabnike in možnosti, ki se jim ponujajo v svetovnem spletu – uspelo izdelati spletne strani, ki ustrezajo zahtevam njihovih uporabnikov. Poskušali smo oceniti, kako so predstavljene slovenske biomedicinske knjižnice na spletnih straneh, in na osnovi tega ponuditi predloge izboljšav, ki bi bolje izpolnjevale informacijske potrebe uporabnikov biomedicinskih knjižnic.

Naj omenim tudi nadvse zanimive zaključne ugotovitve ob pregledu navzočnosti slovenskih specialnih knjižnic na internetu. Vse kaže na to, da večina specialnih knjižnic ne izrablja vseh možnosti, ki jih internet ponuja. Vilarjeva (1998) v svoji raziskavi ugotavlja, da jih je precej ustvarilo svojo spletno stran, vendar zgolj v obliki statične oglasne deske s splošnimi informacijami, ki ne potrebujejo veliko posodabljanja. Na njih predstavljajo le osnovne informacije o knjižnici, kot so: lokacija, delovni čas, osebje itd. Če pa naj bo spletna stran živa in dokaz dogajanja v knjižnici, bi morali to spremeniti in uporabiti dane možnosti.

Namen raziskave je torej pregledati in oceniti spletne strani biomedicinskih knjižnic v Sloveniji.

3 Metoda dela

Pri analizi organizacije informacij na spletnih straneh biomedicinskih knjižnic, ki je potekala v času od pomladi do jeseni leta 2003, smo upoštevali metodologijo raziskave, ki jo je skupaj s študenti bibliotekarstva opravila Silva Novljan (2002) na področju splošnih knjižnic. Čeprav se področji delovanja splošnih in specialnih biomedicinskih knjižnic precej razlikujeta, smo pri pregledu spletnih strani uporabili predlog primerne ponudbe informacij, ki jo navaja že Novljanova. Kljub temu, da se njena raziskava nanaša na splošne knjižnice in čeprav se spletne strani razlikujejo po vsebini, smo njeno metodo lahko uporabili pri naši analizi, saj ima organiziranost informacij na spletni strani podobno strukturo. Vključuje:

- splošne informacije o knjižnici, njenem delovanju in knjižničnem fondu: delovni čas knjižnice, seznam telefonskih števil, faza, elektronske pošte, seznam osebja, pogoji za članstvo oziroma uporabo knjižnice in njenega gradiva, naslov in lokacija knjižnice in cenik storitev;
- seznam knjižničnih katalogov in podatkovnih zbirk ter možnosti elektronskega dostopa do njih;

- elektronske publikacije (knjige ali posamezna poglavja knjig v elektronski obliki in elektronski časopisi, dostopni v celoti ali le v obliki izvlečka);
- spletne povezave do relevantnih vsebin s področja, ki ga knjižnica zastopa.

4 Vzorec biomedicinskih knjižnic pri analizi spletnih strani

Za vzorec smo izbrali biomedicinske knjižnice v Sloveniji, ki se povezujejo v okviru ljubljanskega kroga medicinskih knjižnic. Ta je nastal kot posledica koncentracije klinično-raziskovalnih in pedagoških zmogljivosti na enem mestu in je posledično vplival na povezovanje knjižnic okrog Centralne medicinske knjižnice (Medicinska fakulteta v Ljubljani). Nekatere posebnosti povezovanja so:

- tesna koordinacija med preskrbo s periodiko in specializiranimi podatkovnimi zbirkami na cederomih,
- tvorjenje konzorcijev za dostop do podatkovnih zbirk v celotnem besedilu,
- odgovornost za tvorjenje skupne specializirane podatkovne zbirke *Biomedicina Slovenica*
- in rešitve, ki vplivajo na delovanje posameznih sklopov v okviru knjižnic in knjižničnega sistema, v katerega se povezujejo.

Povezovanje predstavlja naslednji krog šestnajstih knjižnic:

- Centralna medicinska knjižnica (CMK), ki je organizirana v okviru Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani kot visokošolska knjižnica; njen pomen je bistveno širši, saj ima hkrati vlogo osrednje knjižnice za področje biomedicine in v tem krogu izvaja naloge knjižnice koordinatorke (matične knjižnice za biomedicino);
- sem spada še vrsta specialnih knjižnic, ki skrbijo za določena področja biomedicine: za zobozdravstvo, biologijo, farmacijo in druga področja biomedicine: Knjižnica Fakultete za farmacijo, Knjižnica Fakultete za šport, Knjižnica Ginekološke klinike, Knjižnica Inštituta Jožef Stefan, Knjižnica Inštituta za biologijo, Knjižnica Inštituta RS za rehabilitacijo, Knjižnica Inštituta za TBC Golnik, Knjižnica Inštituta za varovanje zdravja RS, Knjižnica Kemijskega inštituta, Knjižnica Tovarne zdravil Krka, Knjižnica Tovarne zdravil Lek, Knjižnica Onkološkega inštituta Ljubljana, Knjižnica Splošne bolnišnice Maribor, Knjižnica Veterinarske fakultete in Knjižnica Visoke šole za zdravstvo.

Od navedenih petnajstih knjižnic je imelo v času raziskave dvanajst knjižnic (80 odstotkov) izdelano spletno stran, od teh imata dve knjižnici spletno stran, ki je

za svoje uporabnike dostopna le preko gesla. Vzorec analize je tako zajel devet specialnih knjižnic in eno visokošolsko knjižnico (66,7 odstotkov) s področja biomedicine.

5 Rezultati

5.1 Splošne informacije o knjižnici, njenem delovanju in knjižničnem fondu

V Sloveniji ni posebnih standardov in smernic za medicinske knjižnice. Ker so glede na organizacijsko obliko specialne knjižnice ali/in visokošolske, si pri svoji organizaciji in delovanju pomagajo s slovenskimi Standardi za specialne knjižnice iz leta 1990 in s Strokovnimi kriteriji in merili za visokošolske knjižnice iz leta 1989. Osnovo za delovanje in povezovanje specialnih in visokošolskih knjižnic pa je prinesel že Zakon o knjižničarstvu iz leta 1982. Zakon je v 8. členu definiral ožji namen delovanja in opredelil dejavnosti posameznih vrst knjižnic – dejavnost visokošolskih knjižnic oziroma univerzitetnih knjižnic, ki je namenjena predvsem vzgojno-izobraževalnemu procesu in raziskovalnemu delu ter potrebam študentov in delavcev na višjih in visokih šolah, ter dejavnost specialnih knjižnic, ki je namenjena strokovnemu in raziskovalnemu delu na posameznem področju družbenega dela in potrebam delavcev na tem področju.

Biomedicinske knjižnice imajo v osnovi enako poslanstvo kot druge specialne knjižnice, iz tega pa izhajajo tudi njihove glavne naloge organizirane knjižnične dejavnosti: zbiranje, obdelava, hranjenje in distribuiranje knjižničnega gradiva. Dobro organizirana in izvajana knjižnična dejavnost je v pomoč tako pedagoškemu kot študijskemu in raziskovalnemu delu. Pri biomedicinskih knjižnicah omogoča tudi učinkovitejše klinično delo zdravnika in preostalega zdravstvenega osebja, kar pomeni hitrejšo diagnostiko in bolj kakovostno zdravljenje bolnikov. Zato je pravilna izbira biomedicinskih informacijskih virov tako pomembna.

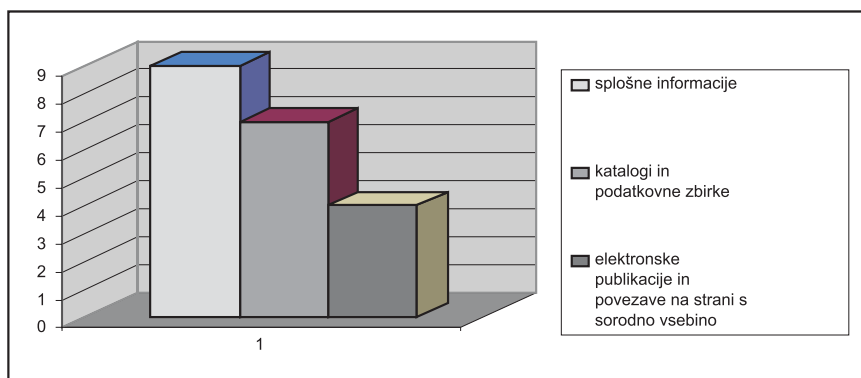
Devet knjižnic (90 odstotkov) ima na svoji spletni strani predstavljeno svoje poslanstvo predvsem v obliki navajanja svojih storitev:

- izposoja, medknjižnična izposoja, katalogi, vodenje bibliografij raziskovalcev, poizvedbe;
- navajanje dostopa do informacijskih servisov na internetu in cederomih (Cobiss, Web of Science, OCLC, EIFL Direct, EBSCO Med, Medline, CancerNet, CancerLit, PDQ, Drugdex ipd.)

- in predstavitve področja delovanja knjižnice oz. njihove matične delovne organizacije.

Med splošnimi informacijami o knjižnici so najpopolnejši osnovni podatki o delovanju knjižnice: delovni čas (osem knjižnic - 80 odstotkov), seznam telefonskih števil, fax, elektronske pošte (osem knjižnic - 80 odstotkov), seznam osebja (sedem knjižnic - 70 odstotkov), pogoji za članstvo oziroma uporabo knjižnice in njenega gradiva (sedem knjižnic - 70 odstotkov) naslov in lokacija knjižnice (pet knjižnic - 50 odstotkov) in cenik storitev (pet knjižnic - 50 odstotkov).

Šest knjižnic ima na spletni strani še podatke o knjižničnem fondu, ki večinoma zajemajo predstavitev zaloge knjižnega fonda (število knjig, doktorskih disertacij, magistrskih in diplomskih del, raziskovalnih nalog in poročil), zaloge serijskih publikacij in neknjižnega gradiva (cederomi). Ti podatki so v glavnem navedeni samo številčno, le dve knjižnici imata tudi seznam knjižničnega gradiva hkrati z internetno povezavo.

Grafikon št. 3 : Prikaz organizacije informacij na domačih straneh biomedicinskih knjižnic

5.2 Knjižnični katalogi in podatkovne zbirke

Knjižnični katalogi omogočajo uporabniku iskanje po zbirkah knjižnice v elektronski obliki. Uporabnik lahko preveri, ali ima knjižnica določeno delo in v kateri enoti najdemo gradivo. Če je modul za katalogizacijo povezan z modulom za izposajo, lahko preverimo, ali je delo izposojeno. Kot primer navajam mrežno aplikacijo Cobiss, ki knjižnicam in končnim uporabnikom omogoča spletni dostop do katalogov in podatkovnih zbirk v tem sistemu. Štiri knjižnice preko

interneta in mrežne aplikacije Cobiss ponujajo dostop do svojih knjižničnih katalogov, štiri knjižnice pa take vrste katalog le omenjajo.

Podatkovne zbirke so strukturirane skladno s področji in vrsto informacij, ki jih pokrivajo, samo področje pa je lahko omejeno le na določeno vrsto informacije. Glede na vrsto podatkov oz. informacij lahko razdelimo podatkovne zbirke na:

- podatkovne zbirke, ki vsebujejo reference (pogosto z izvlečki) in zagotavljajo informacije, ki jih potrebujemo za identifikacijo primarnih gradiv (avtor, naslov, datum izdaje itd.). Nekatere omogočajo dostop do daljših izvlečkov, ki so za uporabnika pogosto dovolj izčrpni, da primarnega dokumenta ni treba naročati;
- podatkovne zbirke, ki se nanašajo na netiskane vire informacij in uporabnika usmerjajo tudi na vire dodatnih informacij (organizacije, osebe, izdelke, programe itd.);
- podatkovne zbirke s celotnimi besedili, ki vsebujejo celotna besedila tiskanih gradiv (članki, serijske publikacije, enciklopedije, tezavri itd.);
- podatkovne zbirke, ki so namenjene izobraževanju uporabnikov (usposabljanje novih uporabnikov za iskanje informacij online);
- direktoriji dosegljivih informacijskih servisov in podatkovnih zbirk;
- elektronske storitve, ki zajemajo splošne informacije, informacije o storitvah in podatkovnih zbirkah, oglasnih biltenih, elektronski pošti, elektronskem načinu izposoje gradiva itd.

Podatkovne zbirke so splošne narave (zajemajo več področij znanosti – npr. Martindale desk), lahko pa so ozko specializirane za določeno področje (npr. Oncolink, ki obsega le področje onkologije, ali DrugDex, ki zajema le področje farmacije). Kot drugi primer navajam Biomedicino Slovenico (BS). To je slovenska podatkovna zbirka za področje biomedicine, ki jo sestavlja in oblikuje Inštitut za biomedicinsko informatiko Medicinske fakultete. Vsebinska obdelava poteka z angleškimi deskriptorji iz hierarhično urejenega tezavra MeSH (Medical Subject Headings). BS je dostopna preko interneta od leta 1986 naprej, od leta 1991 pa vključuje tudi izvlečke.

Naj naštejemo nekaj domačih in tujih podatkovnih zbirk s področja medicine:

- domače: Biomedicina,
- tuje: BioMed Central Advanced Search, Cancer Dictionary – CA Spectrum, PDQ – Physician Data Query, CancerGov, Cancerlit, ChemIDplus, CancerSourceMD, MEDLINE Plus, OncoLink, Toxline, ProQuest. Med njimi je najbolj poznan in uporabljan MEDLINE Plus, ki je najpomembnejša bibliografska zbirka za področje medicine, zdravstvenega varstva, zobozdravstva, veterine in predkliničnih znanosti.

Tri knjižnice (30 odstotkov) pa podatkovnih zbirk, dosegljivih v knjižnici ali s prostim pristopom preko interneta, sploh ne navajajo. Brez možnosti povezav ali navodil za dostop do njih jih naštevajo tri knjižnice (30 odstotkov). Štiri knjižnice (40 odstotkov) pa ponujajo sezname podatkovnih zbirk in tudi elektronske dostope do njih. Centralna medicinska knjižnica ponuja elektronske dostope brez gesel do petnajstih podatkovnih zbirk, z geslom za uporabnike svoje knjižnice pa je omogočen elektronski dostop do dodatnih osmih podatkovnih zbirk. Druga je Biološka knjižnica, ki ponuja elektronski dostop do osmih podatkovnih zbirk in tudi do nekaterih, ki so dostopne preko ultraneta v CTK-ju, NUK-u in na Biotehniški fakulteti. Tretja je knjižnica Visoke šole za zdravstvo, ki ponuja elektronski dostop do sedmih podatkovnih zbirk, od katerih je ena prosto dostopna. Knjižnica Fakultete za farmacijo ponuja obvestilo, skupaj z internetnim naslovom, da so podatkovne zbirke prosto dostopne z lokacij Univerze v Ljubljani (domena uni-lj.si).

5.3 Elektronske publikacije in spletne povezave do relevantnih vsebin s področja, ki ga knjižnica zastopa

Prednosti informacij, ki so dosegljive v elektronski obliki, so hiter dostop do njih, zemljepisno in časovno neomejena dosegljivost in način iskanja. Elektronske publikacije nam omogočajo tudi multimedijško predstavitev, možnost iskanja po dokumentih (od preprostega do zahtevnega) ter različne možnosti pri uporabljanju dokumentov.

Prednosti pred tiskano obliko so vsekakor časovna dosegljivost (tedni ali mesečni čakanja na tiskano obliko časopisa), dostopne so kadar koli od koder koli (vendar za to potrebujemo licenco). Uporabniku omogočajo sočasno iskanje različnih možnosti (npr. iskanje po več zbirkah hkrati).

Dodane so internetne povezave ali pa komentar k prispevku in povezave z navedenimi referencami. Elektronska oblika omogoča tudi hitrejšo oceno ter ogled člankov (oz. njihovih izvlečkov) še preden časopis izide, uporabniku pa omogoča, da lahko prenese članek v svoj računalnik v obliki html ali pdf.

Vendar se moramo zavedati tudi nekaterih slabosti oz. pomanjkljivosti elektronskih časopisov. Največja slabost je cena licence za dostop do elektronske oblike časopisa, pa tudi čas tiskanja članka in cena priključnega časa ter časa, ki ga za to namenijo knjižničar. Marsikdaj se težave pojavijo zaradi neustrezne strojne in programske opreme (npr. prava verzija Netscape, ustrezni formati, brez katerih delo ni mogoče, ipd.), dostopi do arhiva in samo arhiviranje. Časopisov v elektronski obliki ne smemo uporabljati za medknjižnično izposoj, to je celo izrecno pre-

povedano. Velike težave povzročajo tudi nenehne spremembe naslovov URL, ki jih izdajatelji pogosto niti ne sporočajo.

Iz pregleda spletnih strani vzorca biomedicinskih knjižnic je razvidno, da imajo le štiri knjižnice (40 odstotkov) dostop do elektronskih publikacij, izmed teh ima ena knjižnica dostop le do dveh elektronskih časopisov. Centralna medicinska knjižnica ima na svoji spletni strani dostop do elektronskih publikacij (knjig in časopisov), preko Sciencedirecta, SpringerLINKa, Emerald in BioMed Centrala (razvrščeni so po naslovih časopisov in po tematiki – glede na to, da zajemajo več specializiranih področij medicine). Posamezni časopisi so elektronsko dostopni le v obliki izvlečkov, pri nekaterih lahko dobimo celotno besedilo, drugod pa dobimo sicer celotno besedilo, a le za dobo izpred dveh let. Posamezne elektronske časopise ima CMK dostopne v elektronski obliki le za svoje člane.

Knjižnica Inštituta Jožef Stefan ima ravno tako pester dostop do elektronskih časopisov, ki so razvrščeni po naslovih časopisov in po tematiki. Poleg tega ima še internetno okno z razlago, ki je v pomoč pri iskanju časopisa, ter seznam časopisov glede na to, kdaj so prispeli (danes, včeraj, prejšnji teden). Knjižnica Inštituta za biologijo ima ravno tako kot prejšnji dve pester dostop do elektronskih publikacij: knjig v elektronski obliki, elektronskih časopisov (razvrščenih po abecedi naslovov časopisov ali po tematiki elektronskih publikacij). Nekateri članki so dostopni le v obliki izvlečkov, pri nekaterih pa je dostopno celotno besedilo.

Glede na to, da je na internetu pester izbor prosto dostopnih knjig ali le določenih poglavij knjig v elektronski obliki in elektronskih časopisov, je težko razumljivo, da knjižnice tega dostopa ne uporabijo.

Povezave s sorodnimi spletnimi stranmi v Sloveniji in v tujini imajo štiri knjižnice (40 odstotkov). Iste tri knjižnice, ki imajo pester dostop do elektronskih publikacij, imajo tudi pregledno urejene povezave s sorodnimi medicinskimi stranmi, tako v Sloveniji kot v tujini.

6 Sklep

Če gledamo na raziskavo s stališča trditev, da uporabniki biomedicinskih knjižnic zahtevajo in pričakujejo sodobne storitve in takojšen dostop do informacij, je resnično stanje v nasprotju z njihovimi pričakovanji. Rezultati so pokazali, da medicinske knjižnice na področju spletnih strani knjižnic tem usmeritvam v večini primerov ne sledijo. Razvidno je tudi, da se stanje ni bistveno spremenilo od časa raziskave spletnih strani slovenskih specialnih knjižnic, ki jo je že leta 1998 opravila Polona Vilar.

Vendar je to stanje kompleksno, zato ga moramo presojati tudi z vidika samih knjižnic. Projekt oblikovanja spletnih strani zahteva veliko časa, truda in znanja zaposlenih. Za postavitev spletnih strani knjižnice sta nujna tudi soglasje in podpora matične organizacije, v okviru katere knjižnica deluje, sodelovanje zaposlenih v knjižnici. V specialnih knjižnicah je zaposleno majhno število ljudi, ki so odgovorni za vsa področja delovanja svoje knjižnice. Zato jim primanjkuje časa za pripravo in predvsem posodabljanje spletnih strani knjižnic.

Drugi problem lahko predstavlja premalo znanja o izdelavi spletnih strani. Znanje bi bilo mogoče izboljšati s spremenjenim programom izobraževanja bibliotekarjev med študijem ali pa z dodatnim izobraževanjem po študiju. Že tukaj se pojavlja tudi vprašanje financiranja izobraževanja zaposlenih in nadomeščanja osebja med odsotnostjo. Težave pa lahko nastanejo tudi pri financiranju projekta izdelave spletne strani knjižnice znotraj matične organizacije, v okviru katere knjižnica deluje. Ena od rešitev bi lahko bila, da bi knjižnice pridobile podporo strokovnjakov s področja računalništva v matični organizaciji. Tako bi se lahko bibliotekarji osredotočili le na pripravo vsebine spletnih strani knjižnice, za kar so vsekakor dobro usposobljeni.

Dober primer takega sodelovanja znotraj matične organizacije predstavlja knjižnica Inštituta Jožef Stefan. V tej knjižnici je avtor spletne strani strokovnjak s področja fizike. Po krajšem obdobju delovanja spletne strani so med uporabniki izvedli anketo o tem, ali so uporabniki zadovoljni s spletno stranjo, nato pa so vse predloge uporabili za izboljšanje svoje spletne strani. Poudarjajo zahtevnost uporabnikov in njihovo zadovoljstvo. Stran je kvalitetno oblikovana, preprosta in prijazna do uporabnika. Naj omenim le še primer spletne strani Centralne medicinske knjižnice (v okviru Medicinske fakultete). To spletno stran je izdelal Inštitut za biomedicinsko informatiko, posodablja pa jo zunanji sodelavec s področja elektrotehnike.

Druga rešitev bi bila lahko ustanovitev skupnih storitev. Ta služba bi skrbela za pomoč specialnim knjižnicam pri izdelavi in posodabljanju spletnih strani, morda v okviru Združenja specialnih knjižnic. Tako sodelovanje pa bi moralo biti koordinirano, če želimo, da bi bilo tudi uspešno.

Ker v domači literaturi o tem ne najdemo priporočil, zapišimo, da bi bilo vsekakor nujno oblikovati standarde za spletne strani knjižnic, kar omenja že Novljanova (2002) v svoji raziskavi spletnih strani splošnih knjižnic. Taki standardi bi bili zaposlenim v knjižnicah v veliko pomoč že pri odločitvi o postavitvi svoje spletne strani, saj bi razjasnili marsikatero dilemo. Bibliotekarjem pa so lahko v pomoč predlogi elementov spletnih strani v splošnih knjižnicah (Novljan, 2003), čeprav gre za drugačno področje delovanja.

Ta raziskava je bila namenjena le pregledu spletnih strani biomedicinskih knjižnic in ne njihovemu ocenjevanju ali kritiki. S tem želimo poudariti, da je spletna stran dobra možnost za promocijo knjižnice in s tem tudi bibliotekarskega poklica. Želimo spodbuditi nadaljnje raziskave na tem področju in pripravljeno knjižničarjev za sodelovanje pri nastajanju standardov ali priporočil za izdelavo spletnih strani za specialne knjižnice. Nujne pa bi bile tudi podrobnejše raziskave o vzrokih za zastoj na tem področju.

Citirani viri in literatura

1. *Merila in standardi za organizacijo in delovanje specialnih knjižnic* (2000). Ljubljana: Komisija za pripravo standardov za specialne knjižnice. Pridobljeno 3.3.2003 s spletne strani: <http://www.sspk.info/dokumenti.htm>
2. Vilar, Polona (1998). Slovenske specialne knjižnice na internetu: *Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja. Sodobne informacijske tehnologije in njihova uporaba v specialnih knjižnicah: zbornik posvetovanja ZBDS* (str. 45–54). Ljubljana: NUK in ZBDS.
3. Novljan, Silva (2002). Spletne strani slovenskih splošnih knjižnic. *Knjižnica*, 46 (1–2), str. 45–59.
4. Novljan, Silva (2003). Spletne strani splošne knjižnice: uporabnikov zanesljivi referenčni vir. *Knjižnica*, 47 (1-2), str. 69–83.
5. Zakon o knjižničarstvu (1982). *Uradni list SRS*, 27, str. 1747–1752.
6. Zupancič, Saša (1996). Trženje elektronskih informacij. *Knjižnica* 40 (2), str. 33–36.

Marjeta Oven je zaposlena kot bibliotekarka v Centralni pravosodni knjižnici.

Naslov: Tavčarjeva 9, 1000 Ljubljana

Naslov elektronske pošte: marjeta.oven@sodisce.si

Dr. Alenka Šauperl je docentka na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Naslov: Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana

Naslov elektronske pošte: alenka.sauperl@ff.uni-lj.si